

Tájékoztató

a Nógrád Megyei Kormányhivatal

Agrárügyi Főosztály tevékenységéről

2022.

Összeállította:
dr. Papp Szilárd
főosztályvezető

Bevezetés

Az élelmiszerlánc szakmai felügyeletét jelenleg a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), valamint megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-felügyeleti szervei látják el.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság országos ellenőrzési rendszere biztosítja, hogy kiszűrjük a nem megfelelő minőségű vagy hamisított, esetleg élelmiszerbiztonsági kockázatot jelentő élelmiszereket a teljes élelmiszerláncból.

Az elmúlt időszakban középpontba került az élelmiszerbiztonság és ez rámutatott arra, hogy különös figyelmet kell fordítani azon folyamatokra (tevékenységekre), amelyeknek hatása van, vagy lehet az élelmiszerekre.

Ez viszont azt jelenti, hogy nemcsak az élelmiszerre közvetlenül ható folyamatokat, mint magát az élelmiszer-előállítást, élelmiszer-forgalmazást, hanem a hatásukat közvetve kifejtő folyamatokat pl. növényvédő szerek felhasználását, takarmány-előállítást, stb. is számításba kell venni. E felismerés vezetett a "szántóföldtől az asztalig" elv megfogalmazásához, majd az élelmiszerlánc fogalom használatához.

Az élelmiszerláncban a felelősség három fél, a vállalkozó, az állam és a fogyasztó között oszlik meg. Ezek közül az élelmiszerlánc átfogó hatósági felügyeletének biztosítása az állam felelősségi körébe tartozik. A teljes élelmiszerlánc biztonságossága érdekében a hatósági felügyeletnek az élelmiszerláncot alkotó folyamatok minden aspektusára ki kell terjednie.

„A termőföldtől az asztalig” elv és az élelmiszerlánc szemlélet

Az élelmiszerlánc-felügyelet alapvető célja az emberi egészség, az állatok és a nemzetgazdaság védelme. A felügyeleti munka alapelve az élelmiszerlánc-kockázatok minimalizálása a rendelkezésre álló erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásával. Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok teljesülését. Az élelmiszerlánc összetettsége megköveteli, hogy azt tudományos megalapozottsággal és átfogó, megelőző szemlélettel -„a termőföldtől az asztalig” – és integrált megközelítéssel vizsgáljuk.

Az átláthatóság és nyomon követhetőség éppen ezért központi helyet foglal el a 2013-ban elfogadott Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia (ÉLBS 2013-2022) megvalósításában. A Stratégiában megfogalmazott jövőkép az, hogy az élelmiszerlánc-termékek mindenkor

egészségesek, kiváló minőségűek és biztonságosak legyenek, előállításuk, kereskedelmük, felhasználásuk vagy fogyasztásuk során tudatosságot és felelősséget tanúsítson minden szereplő.

A jó működőképesség fenntartása átfogóbb hozzáállást, lánc-és hálózatszemléletet követel meg minden (szabályozási, szervezési, informatikai, kommunikációs stb.) szinten. A biztonságos, jó minőségű és megfelelő élvezeti értékű élelmiszerek fogyasztása ösztársadalmi érdekünk. E paraméterek ismeretében tud a fogyasztó helyesen dönteni arról, hogy mi kerüljön az asztalára. A modern élelmiszergazdasághoz igazodó, korábbinál összetettebb szerepkört az élelmiszerlánc-felügyelet akkor töltheti be maradéktalanul, ha ismert, hiteles és elérhető az állampolgárok számára.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek kijelölése

Az agrárminiszter és a Miniszterelnökséget vezető miniszter a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendeletben határozta meg az élelmiszerlánc felügyeletért felelős hatóságok feladatait és szervezetét.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) látja el a központi élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokat, a területi szervek a fővárosi és megyei kormányhivatalok.

A Nógrád Megyei Kormányhivatal (továbbiakban: Kormányhivatal) élelmiszerlánc-felügyeleti hatáskörben eljáró Agrárügyi Főosztályának (továbbiakban: Főosztály) szervezeti egységei: az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály élelmiszer-biztonsági feladatokat végez, továbbá ellátja a borászati és pálinkaellenőrzési hatósági feladatokat; a Járványügyi és Állatvédelmi Osztály végzi az állategészségügyi és állatvédelmi feladatokat; valamint tenyésztési hatóságként is eljár, továbbá - mint Helyi járványvédelmi Központ - szervezi, irányítja és koordinálja az állatjárványokkal kapcsolatos megyei feladatokat. A Főosztály Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztálya és a Járványügyi és Állatvédelmi Osztály a járási hivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályai felett szervezési és szakmai irányítási feladatokat lát el.

A Növény- és Talajvédelmi Osztály megyei szinten végzi a növény- és talajvédelmi feladatokat, a Földművelésügyi Osztály szintén megyei illetékességgel látja el földművelésügyi igazgatási, valamint a vadászati és halászati hatósági feladatokat.

A 2022. szeptember 23-tól hatályos, a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 10/2022. (IX.22.) MvM utasítás alapján a Nógrád Megyei Kormányhivatal szervezetén belül az élelmiszer-biztonsági és állategészségügyi feladatokat, valamint az állatvédelmi és tenyésztési hatósági feladatokat az újonnan létrejött, és a megyei főállatorvos által vezetett Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály látja el. A Növény- és Talajvédelmi Osztály, valamint a Földművelésügyi Osztály továbbra is az Agrárügyi Főosztály keretein belül végzi feladatát.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály hatósági tevékenységének bemutatása

Az európai uniós jogszabályok 2007-től kezdődően minden tagállam részére kötelezővé teszik egy 3-5 évre szóló Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv (ITNET) készítését, melynek célja a növény-egészségügyi, állategészségügyi, állatvédelmi, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó tagállami ellenőrzések hatékony végrehajtásának biztosítása.

A kedvező tapasztalatok rámutattak arra, hogy az élelmiszer- és takarmánylánc (a továbbiakban: élelmiszerlánc) szemléletet nem csak a hatósági szervezet, hanem a többéves terv tekintetében is célszerű alkalmazni.

A Kormányhivatal az ITNET keretében éves bontás szerint végzi a létesítmény ellenőrzéseket és a mintavételeket a teljes élelmiszerláncban. Az ellenőrzési időszak egy évre vonatkozik, minden év január 1-től december 31-ig tart.

Az ellenőrzések és mintavételek számát a NÉBIH kockázatbecslés alapján központilag határozza meg a lehetséges veszélyek, az élelmiszerbiztonsági kockázatok, valamint a területi adottságok figyelembe vételével az ellenőrzendő létesítmények (élelmiszer-előállítók és forgalmazók) és élelmiszercsoportok vonatkozásában.

A kockázat alapú ellenőrzés alapvetően két ellenőrzés-típust használ: a létesítmény-ellenőrzés (folyamatellenőrzés) és a mintavételek (termékellenőrzés) egymásba fonódó rendszerét.

A létesítmény-ellenőrzési és a mintavételi terv végrehajtása a járási hivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályainak a feladata.

A Főosztály Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztálya koordinálja és felügyeli az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv végrehajtását, valamint nyomon követi az ellenőrzési terv teljesülését.

Az Élelmiszerlánc Mintavételi Terv keretében megmintázott termékek vizsgálata

A Kormányhivatal részére előírt mintavételi tervnek megfelelően, a megyében előállított és forgalmazott termékekből 2022. január 1 – október 30. közötti időszakban a laboratóriumi vizsgálattal ellenőrzött élelmiszerminták száma: 190 db volt.

A laboratóriumi eredmények alapján kifogásolt minták száma összesen 3 db volt. Ezek a hibák a vizsgált élelmiszerek minőségének nem megfelelőségét jelentik.

A helyszíni ellenőrzések és a mintavételek során 1012 termék tétel (élelmiszer) nyomonkövetési vizsgálata is megtörtént, melynek célja az ismeretlen eredetű és nem igazolt származású élelmiszerek kiszűrése.

1. táblázat

A 2022-ben helyszíni és laboratóriumi vizsgálattal ellenőrzött termék tételek száma

2022. évi termék ellenőrzések	
vizsgált hazai tételek (db)	
ellenőrzött hazai tételek	876
ebből kifogásolt hazai tételek	23
ebből forgalomból kivont hazai tételek	22
forgalomból kivont hazai mennyiség (tonna)	0,0,04
vizsgált EU tagállami tételek	
ellenőrzött tagállami tételek	130
ebből kifogásolt tagállami tételek	6
ebből forgalomból kivont tagállami tételek	6
forgalomból kivont tagállami mennyiség (tonna)	0,01
vizsgált 3. országi tételek	
ellenőrzött 3. országi tételek	76
ebből kifogásolt 3. országi tételek	1
ebből forgalomból kivont 3. országi tételek	1
forgalomból kivont 3. országi mennyiség (tonna)	1

A nyomonkövetési vizsgálat során az ismeretlen eredetű, nem igazolt származású tételek száma összesen 18 db volt, 9 termék tétel forgalmazását lejárt fogyaszthatósági/minőségmegőrzési idő miatt tiltottuk meg.

A jogszabályi előírásoknak nem megfelelő termékek előállítása és forgalmazása esetén (2008. évi LIV. tv. az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről, továbbiakban: Éltv., a Magyar Élelmiszerkönyvi előírások, élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos EU-s vagy nemzeti jogszabályok megsértése stb.) hatósági eljárás indult, a hibás termékek gyártóira és forgalmazóira élelmiszer-ellenőrzési bírság, a nyomonkövetési előírások megsértése miatt élelmiszerlánc-felügyeleti bírság került kiszabásra.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály 2022-ben a borászati termékek ellenőrzése során 48 bortételt mintázott meg. A vizsgált tételek közül 1 termék jelölése volt hibás, bortételek forgalomból való kivonására a tárgyidőszakban nem került sor. A pálinka-

ellenőrzési hatóságai feladatok keretében valamint az alkoholos italok ellenőrzése során 32 termék vizsgálatára került sor. Élelmiszer-biztonsági hiba miatt egy pálinka termék előállítója 231 000.-Ft élelmiszer-ellenőrzési bírságot kapott és a termék forgalmazását is megtiltottuk.

Az 2022-ben eddig megvizsgált összes élelmiszer termék tételre vonatkozó kifogásolási arány 6 %, az előző ellenőrzési időszakhoz képest (2021-ben 18 %) jelentős javulás tapasztalható. A pozitív változás magyarázható azzal, hogy az élelmiszer-vállalkozók tevékenységük során következetesen felelős és jogkövető magatartást tanúsítanak.

A Tevékenység-ellenőrzés Terv megvalósulása, létesítmény ellenőrzések

Az ellenőrzések számát a NÉBIH kockázatbecslés alapján központilag határozza meg a lehetséges veszélyek, az élelmiszerbiztonsági kockázatok, valamint a területi adottságok figyelembevételével az ellenőrzendő létesítmények, élelmiszer-előállítók és forgalmazók vonatkozásában.

A Kormányhivatal élelmiszerlánc-felügyeleti szerveinek feladata a kockázatbecslés segítése az ellenőrzési tevékenységgel ellenőrzésével és az ellenőrzési listák (check-listák) kitöltésével.

A kockázatbecslés alapján végzett terv szerinti ellenőrzéseket kompenzációs ellenőrzések egészítik ki, melynek keretében az adott időszakra jellemző ágazatokra és értékesítési formákra kerül a hangsúly.

Eseti hatósági élelmiszer-ellenőrzésre kerül sor új létesítmények nyilvántartásba vétele vagy engedélyezése tárgyú hatósági eljárásban, élelmiszerbiztonságot érintő, közérdekű bejelentés esetén, továbbá az utóellenőrzések is eseti ellenőrzésnek minősülnek. Az eseti ellenőrzések nem tervezhetőek.

A NÉBIH által elrendelt céll ellenőrzések valamely konkrét témában eseti jelleggel, egy feladatra vagy részterületre irányuló ellenőrzést jelentenek.

2. táblázat

A 2022-ben végrehajtott ellenőrzések létesítmények szerinti megoszlása

Engedélyköteles létesítmények ellenőrzése	35
Bejelentésköteles létesítmények ellenőrzése	26
Étkeztető vendéglátó létesítmények ellenőrzése	136
Élelmiszer-forgalmazó (kereskedelmi) létesítmények ellenőrzése	195
Kistermelők ellenőrzése	114

Az élelmiszer-biztonságra és - higiéniaira vonatkozó EU-s vagy nemzeti jogszabályok megsértése miatt indult hatósági eljárásokban élelmiszerlánc-felügyeleti bírság került kiszabásra, továbbá súlyos hiba miatt tevékenység felfüggesztésre is sor került.

3. táblázat

A 2022-ben indult hatósági eljárások során kiszabott bírságok száma és összege, alkalmazott szankciók

Kiszabott bírságok száma (db)/összege (Ft)	Engedély köteles élelmiszer-előállítás	Bejelentés köteles élelmiszer-előállítás	Élelmiszer-forgalmazás	Étkeztetés-vendéglátás
Élelmiszer-ellenőrzési bírság		4/703 923	310 000	
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (higiéniai hiba miatt)		195 000	2/90 000	2/180 000
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (nyomonkövetési hiba miatt)				2/300 000
Figyelmeztetés		2		8
Tevékenység felfüggesztése			3	1

A 2022-es év főbb adatait a korábbi évek adataival összehasonlítva elmondható, hogy a bírságok száma és összege jelentősen csökkent.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály további hatósági feladatai:

- lefolytatja az engedélyköteles létesítmények engedélyezési eljárásait (vágóhidak, állati eredetű élelmiszer-előállítók stb. tevékenységének engedélyezése);
- nyilvántartást vezet az élelmiszerlánc szereplőiről (élelmiszer- és takarmányipari vállalkozások, állattartók stb.). A tárgyidőszakban 6 élelmiszer-előállító hely

nyilvántartásba vétele történt meg, 1 engedélyköteles létesítmény tevékenysége megszűnt, új működési engedélyt a tárgyévben nem adtunk ki;

- Az Osztály munkatársai részt vesznek az ügyeleti és készenléti szolgálatban és
- az Éltv. végrehajtására kiadott jogszabályok szerint kezeli a rendkívüli élelmiszerlánc-eseményeket.

4. táblázat

Nógrád Megyei Kormányhivatal illetékességi területén nyilvántartott létesítmények száma 2022-ben

Engedélyköteles élelmiszer-előállító	74
Bejelentés-köteles élelmiszer-előállító	196
Élelmiszer-forgalmazás kistermelőkkel együtt	1735
Kistermelői élelmiszer-előállítás és forgalmazás	593
Étkeztetés-vendéglátás, beleértve a kistermelői vendégasztalt is	1272
Takarmány-előállító és forgalmazó	238

A Járványügyi és Állatvédelmi Osztály hatósági tevékenységének bemutatása

Létesítmény ellenőrzési feladatok:

- az állattartó telepek terv szerinti ellenőrzése;
- az állatállományok kötelező vizsgálatainak elvégzése, illetve a szolgáltató állatorvosok által történő munkavégzés ellenőrzése (TBC, brucellózis, EBL, KSP/ASP, PRRS, Aujeszky, szalmonella vizsgálatok, stb.);
- állathullák, illetve állati eredetű melléktermékek megsemmisítésének ellenőrzése és koordinálása;

Járványügyi monitoring vizsgálatok elvégztetése a program teljesülésének ellenőrzése.

Az afrikai sertéspestis (ASP) elleni védekezés szervezése, irányítása, felügyelete, a mintavételekkel kapcsolatos feladatok koordinálása, a mintaátadást és mintaküldést biztosító ügyeleti rendszer megszervezése:

- Valamennyi gazdaságban kötelezően elvégzendő a sertések korcsoportok szerinti nyilvántartásba vétele, a ki- és beszállítások korlátozása, továbbá a járványvédelmi zártság fokozásának ellenőrzése.
- Az ASP miatt kötelezően előírt diagnosztikai célú kilövésekből származó vaddisznókból valamint az elhullott vaddisznó tetemekből vett ASP kimutatására irányuló mintavételekkel kapcsolatos adminisztráció, a vizsgálati eredmények nyilvántartása és eljuttatása az érintett vadásztársaságokhoz.
- Társas vadászat engedélyezése a HJK vezetőjének egyedi engedélye alapján, melyhez az illetékes tájegységi fővadász írásos hozzájárulása is szükséges.
- A diagnosztikai célú kilövéseket végrehajtásának ellenőrzése, a diagnosztikai célból kilőtt vaddisznóknak az állategészségügyi hatóság által kiadott határozatok alapján történő állami kártalanítása.
- A vadászatra jogosultak ASP elleni védekezéssel kapcsolatos rendszeres írásbeli és szóbeli tájékoztatása.

5. táblázat

2022. évben elvégzett állategészségügyi ellenőrzések

Az ellenőrzés típusa	Az ellenőrzések száma
Állattartó telepek valamint az állattartással kapcsolatos egyéb létesítmények terv szerinti állategészségügyi ellenőrzése	26
KM ellenőrzések	40
ENAR nyilvántartással kapcsolatos ellenőrzések	44
Eseti ellenőrzések	37

6. táblázat

2022. évben elvégzett járványügyi monitoring vizsgálatok

bluetongue	300
madárinfluenza	130
Brucella melitensis	61
BSE-TSE	649
Afrikai sertéspestis (ASP)	6471
Aujeszky-féle betegség, Br. suis, PRRS	28

2022. évben létesítmény engedélyezési, nyilvántartási eljárások valamint 5 millió Ft feletti kártalanítási eljárások lefolytatására nem került sor.

Az egyes állatbetegségek és zoonózisok megelőzésével kapcsolatos vizsgálatok elvégzéséhez kapcsolódóan 188 db hatósági igazolás kiadására történt meg, ennek során az állattartással foglalkozók a megyében július végéig megközelítőleg 66 541 469 Ft támogatáshoz jutottak hozzá. A fenti támogatási lehetőséget a 148/2007.(XII. 8.) FVM rendelet biztosította 2022. augusztus közepéig, ekkor a kifizetések az erre a célra biztosított kerete kimerült. Az ilyen típusú vizsgálatok és támogatások jelenleg szünetelnek.

A járványvédelmi ellenőrzések során az állattartó létesítményeknél a korábbiaknál kevesebb hiányosság került megállapításra, elsősorban a járványvédelmi berendezések részleges hiányát, illetve az előírt dokumentáció hiányosságait kifogásoltuk. A hiányosságok pótlását illetve megszüntetését felszólításunkra a tulajdonosok valamennyi esetben elvégezték, így büntetés kiszabására nem került sor.

A bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek közül méhek nyúlós költésrothadása miatt kellett járványügyi korlátozó intézkedéseket foganatosítani (zárlat, leölés).

Egyéb jelentős sertés betegségek (Aujeszky-féle betegség, brucellózis) tekintetében az ellenőrző vérvizsgálatok kedvező eredményűek voltak.

Működtetjük a nemzetközi állatszállítási információs rendszert (TRACES), a nemzetközi állatszállítások esetében a célországba megfelelő formában kitöltött értesítést küldünk a szállítmány paramétereiről, az Unióból történő beszállítás esetén a bejövő jelentés alapján ellenőrizzük a szállítást a beérkező állományt. Közvetlen kiszállítások szarvasmarha állományokból, valamint kereskedelmi jelleggel házi húsevő (kutya) állományokból történtek.

Az afrikai sertéspestis (ASP) járványhelyzet alakulásával kapcsolatos hatósági feladatok szervezése és irányítása

Az ASP leküzdésére, továbbá a betegség megelőzésére és korai felismerésére vonatkozóan a szakmai feladatok tekintetében jelenleg az országos főállatorvos 2/2021. számú határozatával (OFÁ határozat) kiadott mentesítési tervben foglaltak az irányadóak.

A betegség az első megállapítás (2018. 10. 29.) óta, ha lassan is, de a vaddisznó állományban folyamatosan terjed és jelenleg a Drégelypalánk-Romhány-Galgaguta vonalon áll kelet-nyugati irányban. Az OFA határozat értelmében a vírus izolálások földrajzi kiterjedtsége miatt a megye egészterülete fertőzötté lett nyilvánítva az ASP tekintetében. Az ezzel járó korlátozások a megye területén lévő valamennyi vadgazdálkodási egységet (53 vadásztársaság) érintik.

A betegség elleni védekezésben és terjedésének lassításában döntő jelentősége van a vaddisznó populáció helyben tartásának. Ezért a fertőzött területen tilos a vaddisznó vadászata akár egyéni, akár társas formában. A védekezés fontos eleme, hogy az állomány területi egységre vetített koncentrációja (db/km^2) minél kisebb legyen (jelenlegi járványtani helyzetben a $0,5 \text{ db}/\text{km}^2$ lenne az ideális). Ennek elérése (megközelítése) érdekében, mivel a vadászat tilos, a határozat engedi az ún. diagnosztikai kilövést, valamint a határozatban megjelölt feltételek megléte esetén a csoportos diagnosztikai kilövést.

A határozat alapján fertőzött területen belül azt a rész, ahol a betegség megállapításra került szigorúan korlátozott (SZKT) területként kell kezelni, ami a jelenlegi határozat megjelenéséig azzal járt, hogy az ilyen területen csoportos diagnosztikai kilövést nem lehetett szervezni. A korlátozás szakmai háttérét az adta, hogy a csoportos diagnosztikai kilövéssel járó intenzívebb állatmozgás azt a veszély hordozza magában, hogy a betegség kórokozója az alacsonyabb kockázatú területekre hamarabb elkerül.

Tekintette arra, hogy a megye területe (és ez valamennyi a betegséggel érintett megyére érvényes) jelentős mértékben SZKT besorolású (az 53 vadgazdálkodási egységből 41 SZKT terület) és tiltott a csoportos diagnosztikai kilövés, sérül az a szakmai cél, hogy az állomány apasztása erőteljes legyen. Ennek érdekében adott könnyítést a határozat, természetesen bizonyos járványügyi feltételek megléte esetén, az SZKT területén a fenti állomány gyérítési módszer alkalmazására.

Jelenlegi adatok alapján napjainkig 6471 db vaddisznóból származó minta került laboratóriumi vizsgálatra, melyből 111 db (1,7 %) elhullott vaddisznóból származott, a többi diagnosztikai kilövés során került terítékre. Az összes vizsgálatra került vaddisznó mintából 74 db mutatott pozitívítást (1,1 %) az ASP kórokozójára nézve, míg az elhullott egyedekből (111 db) 30 db volt a pozitív (27 %).

Kiemelkedő jelentőségű az ASP korai felismerése és felszámolása szempontjából minden vadászterületen a vaddisznó hullák szervezett keresése, az elhullott vaddisznókból történő laboratóriumi célú mintavételezés, valamint a hullák ártalmatlanítása, ezért rendszeresen felhívjuk ennek fontosságára a vadászok figyelmét. Bár a megye nem tartozik a tradicionális sertéstartó megyék közé, gazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségű az ASP kórokozójának behurcolásának megakadályozása, megelőzése a szintén fogékony házisertés állományokba. Valamennyi sertéstartó egységben, de különösen a nagy létszámú (100 db feletti) lényeges szakmai követelmény az állományok zártan tartása, az állat mozgatás, a személy és jármű forgalom minimalizálása, preventív eszközök alkalmazása. A sertéstartók figyelme ezekre szóró lapokon, személyes találkozók során (szolgáltató állatorvosok), média által fel lett hívva, a nagylétszámú telepek e tekintetben rendszeresen ellenőrzöttek.

A megyei állategészségügy személyi állománya előregedett és évek óta súlyos humán erőforrás gondokkal küzd. Az OFÁ határozatból eredő feladatok végrehajtása jelentős többlet terhet okoz a járási és megyei szinten dolgozó, amúgy is létszámhiányos hatósági állatorvosok részére. Az adminisztrációs és ellenőrzési terhek növekedése, a mindennapra eső mintaátvételi és mintaküldési kötelezettség, valamint az állami kártalanításokhoz kapcsolódó feladatok folyamatos és hosszú távú igénybevételt jelentenek.

A Földművelésügyi Osztály hatósági tevékenységének bemutatása

A Földművelésügyi Osztály az Agrárügyi Főosztályon belül végzi munkáját, a jogszabályban telepített hatáskörökben. Az Osztály létszáma 9 fő, 1 fő osztályvezető, 3 fő földművelésügyi szakügyintéző, 2 fő vadászati szakügyintéző, 1 fő vadászati, halgazdálkodási szakügyintéző, további 2 fő igazgatási ügyintézőként dolgozik. Valamennyi ügyintéző rendelkezik a feladat ellátásához szükséges szakirányú képesítéssel.

Az Osztályon a jogszabályi és szakmai követelményeknek megfelelően a 2020 márciusában megvalósult integráció után a kormányhivatali rendszerben történik a feladatvégzés.

Földművelésügyi hatósági feladatok

A Földművelésügyi Osztályon az időjárási és más természeti károk enyhítéséhez (Agrár-kárenyhítés) nyújtott juttatások megállapítása során az osztályhoz 521 ügyfél/gazdálkodó jelentett mezőgazdasági káreseményt, összesen 25540 ha területen (6444 ha területen került lefolytatásra helyszíni szemle; 18096 ha területen adminisztratív ellenőrzés).

A Magyar Államkincstár megkeresésére 37 alkalommal lett kiadva szakhatósági állásfoglalás, a termelők által bejelentett vis maior események igazolását érintően.

A termeléshez kötött gyümölcsstermesztés (extenzív-intenzív) támogatási feltételének megállapítását 2 kolléga végezte folyamatosan, ezt a folyamatot követően hatósági bizonyítványok kiadása került sorra, melyek száma 97 db volt, ami 245 parcellát érintett.

Ingtatlanárverés

Az osztály kiemelt feladata volt 2022. évben is a termőföld árverések lebonyolítása. A végrehajtók (felszámolók) részéről 45 db megkeresés érkezett, a lefolytatott árverések száma összesen 35 db volt. Az árverések helyileg Salgótarjánban, Rétságon, Balassagyarmaton, Szécsényben és Pásztón zajlottak, kis létszámmal valósultak meg.

Vadászati hatósági feladatok

Az Osztály munkájában meghatározó a vadászati hatósági feladatok végzése. Ezen a területen a megyében hatósági nyilvántartásban lévő 53 vadászterület 53 vadászatra jogosultja részére

az Osztály dolgozói a trófeabírálat során 2244 db hatósági igazolást állítottak ki, 59 db vad elejtésének szakszerűtlenségéről született döntés.

Bírságok tekintetében az év során összesen 1 darab vadvédelmi bírság és 2 darab vadgazdálkodási bírság került kiszabásra 900.000.- Ft összegben.

Tárgyi évben 63 darab vadhűtő került ellenőrzésre, mely során a kollégák nem találtak a hatályos jogszabályoknak nem megfelelő állapotokat. Társas vadászat ellenőrzésére 5 esetben, idényen kívüli vadászat ellenőrzésére 1 esetben került sor.

Halgazdálkodási hatósági feladatok

Halgazdálkodási ügyek tekintetében megyei szinten 4 darab halkihelyezés, 1 darab horgászverseny, 2 darab kutatóhalászat ellenőrzése került megvalósításra. Az ellenőrzések során a szakügyintéző kolléga nem állapított meg jogszabályellenes tevékenységet vagy állapotot. 14 esetben került bírság kiszabása természetes személyekre illegálisan végzett horgászat miatt. Összesen 668.500 Ft bírság került kiszabásra.

A Növény- és Talajvédelmi Osztály hatósági tevékenysége

Az NTO hatósági tevékenysége

Az osztály hatósági tevékenysége az élelmiszerlánc-felügyelet növény- és talajvédelmi hatáskörben végzett feladatait jelenti. A klasszikus hatósági tevékenységen túl, nagy hangsúlyt helyezünk az ismeretterjesztésre. Tájékoztató tevékenység keretében különböző fórumokon aktuális szakmai ismeretekkel segítették munkatársaink a növényvédelmi tevékenységet folytatókat. Szükséges ez annak érdekében, hogy a növényvédelem, mint veszélyes anyagokkal folytatott tevékenység során a mezőgazdasági termelők minél szélesebb körű ismeretekkel rendelkezzenek azért, hogy a tevékenység környezetkímélő és humán-egészségügyi kockázatokat minimalizáló módon történjen, illetve hogy minél kevesebb szankció alkalmazására kerüljön sor az esetlegesen felmerülő szabálytalanságok miatt. A talajvédelem területén a szakhatósági közreműködés a legnagyobb számban előforduló feladat.

Növényvédelmi hatósági feladatok

Parlagfű elleni védekezési kötelezettség elmulasztása tárgyában indított hatósági eljárások kapcsán az osztály, 210 földrészletet érintően, összesen 338 ha nagyságú területtel összefüggésben intézkedett. Az eljárások 409 ügyfelet érintettek. Közérdekű védekezés elrendelése 54 esetben, összesen 69 ha nagyságú területen volt indokolt, míg a kiszabott növényvédelmi bírságok összege elérte a 2,15 millió Ft-ot.

Légi növényvédelmi munkavégzést jóváhagyó határozat kiadására egy esetben került sor, 229 ha nagyságú területet érintően.

Engedélyköteles termékek forgalmazásának ellenőrzése összesen 61 alkalommal történt, 305 engedélyköteles termék tételt érintően a megyében. A vizsgálatok megállapításai alapján 2 esetben forgalmi korlátozást és felülcímkézést kellett elrendelni, mert a készítményeken nem, vagy tévesen volt feltüntetve az élelmezés-egészségügyi várakozási idő és a méh veszélyességi besorolás.

103 db minta vétele történt növényi termékekből növényvédő szermaradék, radio-analitikai és nehézfém vizsgálat céljára. A laborvizsgálati eredmények alapján hatósági eljárás indítása

tárgyévben nem vált indokolttá. Növényvédelmi tevékenység (telephelyi, termőhelyi) ellenőrzése 40 esetben valósult meg. Az ellenőrzések nyomán intézkedni kellett 180 liter Magyarországon engedélyokirattal nem rendelkező glifozát hatóanyag tartalmú gyomirtó szer megsemmisítéséről. Az engedély nélküli készítmény importőre 500.000 Ft növényvédelmi bírságban részesült.

A I. és II-es forgalmi kategóriájú növényvédő szerek képesítéshez kötött felhasználására jogosító engedély kiadására - kérelem alapján - 175 esetben került sor.

Növényi termék ellenőrzési feladatok

Friss zöldség-gyümölcs minőség-ellenőrzés keretében 307 db zöldség, ill. gyümölcs tétel került vizsgálatra. Ezek közül 4 tétel került kifogásolásra, képezte hatósági intézkedés alapját – összesen 970.961 Ft élelmiszerellenőrzési bírság és 50.000 Ft élelmiszerlánc-felügyeleti bírság került kiszabásra, jelöléshiány és nyomon követhetlenség miatt.

A nyomon követhetőség megsértése esetén túl az anyagi szankción, dologi következményt is érvényesítenünk kellett: 2085 kg jelöletlen és nyomon követhetetlen zöldség gyümölcs tételt kísérték a NAV munkatársai a salgótarjáni térségi hulladéklerakóba.

Növény-egészségügyi hatósági feladatok

Növény-egészségügyi export vizsgálat 14 esetben történt.

Helyi karantén vizsgálatok 9 esetben kerültek elvégzésre.

növény- egészségügyi ellenőrzés: 83 db:

- zárlat visszaellenőrzés: 15 db
- szűrő-próba (növényútlevél) ellenőrzés: 13 db
- áru+ sajátvető burgonya szemle: 21 db.
- szaporítóanyag ellenőrzés: 34 db (lucernavetőmag, gyümölcs- dísznövény szaporító anyag, erdészeti csemetekert, kertészeti lerakat, szaporító anyag mozgó árus)

Növény-egészségügyi mintavételek száma: 167 db.

Növény-egészségügyi felderítés: 643 db.

Karantén intézkedések:

házikert : Burgonya fonálféreg (*Globodera* spp.) 11 helyszín,

öntözési tilalom elrendelése: 3 helyen 13 községet érintően

növény- egészségügyi regisztráció: regisztrált termelők száma: 132, ebből 2022-ben 8 db új regisztráció történt

növény-egészségügyi támogatásban részesült: 11 szaporítóanyag termelő, forgalmazó

Talajvédelmi hatáskörben elvégzett hatósági feladatok

A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás alkalmazásánál a környezetünk vegyszerterhelésének mérséklésén túl a talajvédelem is kiemelt jelentőségű terület, hiszen a talaj az élelmiszertermelés legalapvetőbb közege, feltételesen megújuló, megújítható erőforrás.

A talajkészleteinkkel történő ésszerű gazdálkodás, a talajt jellemző degradációs folyamatok elleni védelem, felszíni- és felszín alatti vizeink minőségi és mennyiségi megóvása érdekében az alábbiak voltak:

- Szennyvíz iszap termőföldre történő kihelyezésének engedélyezése: 1 db
- Nem mezőgazdasági eredetű nem veszélyes anyag (gyógynövény lepárlási melléktermék) termőföldre történő kihelyezésének engedélyezése: 1 db
- Talajvédelmi szakhatósági közreműködések: összesen 188 db.
- Ingatlanügyi hatósági eljárások (termőföld végleges más célú hasznosítása, termőföld időleges más célú hasznosítása, termőföld engedély nélküli más célú hasznosítása, eredeti állapot helyreállítása): 119 db.
- Vízügyi hatósági eljárások (vízjogi létesítési, üzemeltetési és fennmaradási engedélyezési eljárás): 27 db.
- Mérésügyi és műszaki biztonsági hatósági eljárások (vezetékjogi engedélyezés) 2 db.
- Építésügyi hatósági eljárások (építési engedélyezés) 3 db.
- Környezetvédelmi hatósági eljárások (Egységes környezethasználati engedélyezés, környezeti hatásvizsgálat, előzetes környezetvédelmi vizsgálat) 20 db.
- Közlekedési hatósági eljárások (utak építési engedélyezése, forgalomba helyezése): 16 db.
- Hatáskör hiányában kiadott végzés: 1 db.

7. táblázat: Agrárkörnyezet-védelmi és talajvédelmi ellenőrzések (db)

Kölcsönös megfeleltetés	16
Nitrát ellenőrzés	11
Panaszkivizsgálás	2
Hígtrágya kijuttatás	2
Ingotlanügyi	89
Vízjogi	7
Közlekedési	10
Környezetvédelmi	9

A talajvédelmi szakterületet érintő jelentősebb mintavétel a Talajvédelmi Információs Monitoring rendszer (TIM) üzemeltetéséből adódik, melynek köszönhetően 1992-től fix pontokon folyamatosan nyomon követhető a talaj kémiai, fizikai és biológiai változása.

8. táblázat: Agrárkörnyezet-védelmi és talajvédelmi mintavételek (db)

Zöldítés	6
Agrárkörnyezet-védelem	0
Szennyeződés gyanús területekről	1
Talajvédelmi Információs Monitoring	164
Terméskövető anyagok	5

Az idei esztendőben megszorodott a nem megfelelő minőségű (határérték feletti toxikus elem tartalom-arsén, kadmium; jelzetnél alacsonyabb tápelem tartalom, sérült csomagolás, alacsony szárazanyag tartalom) terméskövető anyagok kapcsán indult hatósági eljárások száma. 5 ügyben indult hatósági eljárás: 3 esetben terméskövető visszahívást rendeltünk el, míg 2 esetben felülcímkézést. A nem megfelelő terméskövető anyagok kapcsán 5 ügyféllel szemben állapítottunk meg szankciót összesen 1.905.000 Ft értékben.

Biológiai hatékonysági vizsgálatok

Az osztály szakmai tevékenységéhez tartozik a növényvédő szerek és regulátor készítmények engedélyezési folyamatához tartozó biológiai hatékonysági vizsgálatok, amely során szakmai szempontok szerint beállított termőhelyi kísérletek értékelése alapján dől el egy készítményről, hogy hatékony, vagy sem egy károsítóra. A vizsgálat azt is taglalja, hogy

milyen dózisban hatékony és milyen hatással van a termés minőségére és mennyiségére. Fontos még annak megállapítása is, hogy az adott készítmény károsítja-e bármely mértékben a kultúrnövényt (fitotoxikus hatás).

9. táblázat: Biológiai hatékonysági vizsgálatok száma 2021. évben (db)

Rovarölő készítmény	14
Gyomirtó készítmény	10
Gombaölő készítmény	3
Regulátor készítmény	5

A beszámolót készítették:

Élelmiszerlánc-biztonsági témakör: Csáktornyai Rácz Márta osztályvezető

Járványügyi és állatvédelmi témakör: Dr. Imre Sándor főosztályvezető

Földművelésügyi témakör: Tácsik Boldizsár osztályvezető

Növény- és Talajvédelmi témakör: Zagyvai Dániel osztályvezető